

PROJEKTS

CELĀ UZ DZELZCEĻA UN AVIĀCIJAS SINERĢIJU

Sācies Rail Baltica lidostas projekta daļas būvniecības posms, veidojot to kā pirmo ātrgaitas dzelzceļa un avio savienojuma centru Baltijā.

4. lpp.

TIESLIETAS

EKONOMISKO LIETU TIESU GRIB JAU PĒC 14 MĒNEŠIEM

No 2021. gada Latvijā varētu sākt darboties specializēta ekonomisko lietu tiesa, kura nodarbotos ar komercstrīdu, kā arī finanšu un ekonomisko noziegumu lietu izskatīšanu.

5. lpp.

INVESTORS

ASV AKCIJAS ATKAL IZGRIEZ POGAS

Investori labāk pērk ASV akcijas – pat neskatoties uz to dārdzību.

14. lpp.

dienas biznesa

Pēdējos gados bankām likumdevējs, pārnacionālā spiediena mudināts, uzliek virkni jaunu pienākumu un prasību, kuru mērķis ir skaidrs, taču faktiskais izpildījums ir visai miglains kā pašam likumdevējam, tā šo normu piemērotājiem – regulatoram, kredītiestādēm un parastiem cilvēkiem,

RINGOLDS BALODIS,
TIESĪBU ZINĀTŅU PĒTNIECĪBAS INSTITŪTA VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJS.

6.-7. lpp.

biznesa [PLĀNS]

Bizness reģionos pēta uzņēmējdarbību Burtnieku novadā – ilggadējs pārtikas ražošanas uzņēmuma īpašnieks Uldis Reņģe tur kopā ar dēlu radījis elektrības sargsuni, Adzelviešos jau vairāk nekā 25 gadus ražo dažādus produktus no kaņepēm, Burtnieku zirgaudzētavā dzimst 40-45 kumeļi gadā, bet SIA WoodHeart gada laikā ir izaudzis tik strauji, ka spiests pārcelties uz kādreizējo mēbeļu rūpnīcu blakus esošajos Kocēnos.

9.-13.lpp.

Par to tiks runāts arī Tiesību zinātņu pētniecības institūta sadarbībā ar Banku augstskolu, Latvijas Universitāti un laikrakstu *Dianas Bizness* rīkotajā konferencē *Bankas mainīgajā pasaulē*. Tiesību zinātņu pētniecības institūta valdes priekšsēdētājs, profesors Ringolds Balodis norāda, ka pārmaiņas finanšu sektorā ir notikušas ļoti strauji, tajā pašā laikā par to blakusefektēm, it īpaši negatīvajiem, ir maz informācijas. «Pēdējos gados bankām likumdevējs, pārnacionālā spiediena mudināts, uzliek virkni jaunu pienākumu un prasību, kuru mērķis ir skaidrs, taču faktiskais izpildījums ir visai miglains kā pašam likumdevējam, tā šo normu piemērotājiem – regulatoram, kredītiestādēm – un parastiem cilvēkiem. Likumsakarīgi no banku *apmulsuma* cieš kā kredītiestādes, tā to klienti – faktiski mēs visi. Zinātniska konference ir labs formāts – platforma, kas ļauj ielūkoties procesos padziļināti un izsvērti. Bankas strādā šobrīd paātrinātā režīmā, līdz ar to nozarei trūkst pārdomāta lietpratēju un zinātnieku vērtējuma, tā R. Balodis. Viņš norāda, ka politiķu vērtējums par situāciju ir, taču tas ir ļoti vispārīnāts un galvenais tā fokuss ir pārnacionālo prasību izpilde, «Ir vajadzīga analīze ne tikai par to, kas jau ir noticis un kādas ir notikušās sekas, bet arī, kādas tās būs nākotnē,» uzsver R. Balodis. Viņš atgādina, ka bankas, neraugoties uz dažādiem pareģojumiem, nav piedzīvojušas apokalipsi vai banku darbības beigas pēc 2009. gada finanšu krīzes, kad savu uzvaras gājienu uzsāka finanšu tehnoloģiju (*fintech*) uzņēmumi. «Nenoliedzami bankas pēdējos desmit gados, tāpat kā finanšu pakalpojumu sektors kopumā, piedzīvo radikālas pārmaiņas, kuru iznākumu vai iespējamo stabilas attīstības tendenci šobrīd būtu pārāgri prognozēt,» skaidro R. Balodis. Tieši tāpēc, viņaprāt, zinātniekiem un praktiķiem būtu jāiedziļinās nozīmīgākajās sistēmiskajās mijiedarbībās, jo pārmaiņu priekšvēstneši un faktori jau ir redzami.

Daudz izaicinājumu

Banku augstskolas prorektors Andris Nātriņš atzīst, ka nekas nestāv uz vietas, jo attīstās tehnoloģijas, produkti, pakalpojumi un līdztekus tiem arī mainās normatīvo aktu prasības, tomēr pēdējo gadu laikā Latvijas finanšu sektorā pārmaiņas ir notikušas iespaidīgā ātrumā. «Ir svarīgi ne tikai vērtēt, kādi ir šīs finanšu sektora transformācijas blakusefektē uz biznesu, iedzīvotājiem, bet arī pamēģināt palūkoties 5–10 gadus tālā nākotnē, jo IKT turpinās attīstīties, mainot gan pakalpojumu un produktu pieprasījumu, gan piedāvājumu klāstu,» uzsver A. Nātriņš. Viņš kā vēl vienu svarīgu faktoru min finanšu sfēras vides tektoniskās izmaiņas, jo īpaši kontekstā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu nevis tikai un vienīgi Latvijas, bet gan globālā mērogā. «Kopumā visi minētie faktori rada savdabīgu sarežģītu ietekmju kopumu, kuru nevar novērtēt un analizēt tikai vienas jomas eksperti, tāpēc konferencē par to diskutēs dažādu disciplīnu zinātnieki, kuri darbojas finanšu, ekonomikas un juridiskajā jomā, un arī šīs jomas praktiķi,» skaidro A. Nātriņš.

Maina biznesa modeļus

Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes dekāns Gundars Bērziņš norāda, ka publis-

BANKAS

Pārmaiņu vēji banku sektorā

Pēdējo gadu straujās pārmaiņas banku sektorā ir būtiski mainījušas ne tikai šo svarīgo nozari, bet arī ietekmējušas visu valsti, vienlaikus transformācija turpinās, tikai atklāts ir jautājums, kur šīs pārmaiņas ved un kāds būs to efekts

Pēdējos gados bankām likumdevējs, pārnacionālā spiediena mudināts, uzliek virkni jaunu pienākumu un prasību, kuru mērķis ir skaidrs, taču faktiskais izpildījums ir visai miglains kā pašam likumdevējam, tā šo normu piemērotājiem – regulatoram, kredītiestādēm – un parastiem cilvēkiem,

RINGOLDS BALODIS,

TIESĪBU ZINĀTŅU PĒTNIECĪBAS INSTITŪTA VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJS.

ki skan ziņas par to, ka ne viena vien banka Latvijā maina savu biznesa modeli – atsakoties no nerezidentu transakcijām un pievēršoties kredītiestādei, iedzīvotāju un uzņēmumu kontu apkalpošanai, kas konferencē tiks vērtēta no biznesa, nevis juridiskā vai finanšu skatupunkta.

«Vēl jau ir jautājums par nākotnes biznesa modeļiem, ko salīdzinoši viegli var ietekmēt normatīvo aktu prasību izmaiņas,» tā G. Bērziņš. Viņš atgādina, ka savulaik Latvija ir centusies dēvēt sevi par finanšu tiltu starp austrumiem un rietumiem, par Ziemeļu Šveici,

Būtisks komponents ir nevainīguma prezumpcija, un, ja parlaments nobalsos par normu, kura saka, ka apsūdzētajam pašam jāpierāda līdzekļu izcelsmes legalitāte, tad tas ir uzskatāms par būtisku nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu, ieskaitot 2016. gadā izdoto ES direktīvu – personai ir tiesības klusēt,

GUNĀRS KŪTRIS,

BIJUŠAIS SATVERSMES TIESAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS.

kas pamatā balstījās uz nerezidentu apkalpošanu, taču šobrīd šis modelis vairs nav iespējams.

«Vienlaikus ir jautājumi par to, kādas bankas būs pēc vairākiem gadiem, ar ko tās nodarbosies, jo izvēles iespēju klāsts ir salīdzinoši plašs,» tā G. Bērziņš. Viņš atzīst, ka sākotnēji visvieglākais ceļš varētu būt finansēt tieši tos segmentus, kurus kaut kādu iemeslu dēļ pašlaik nekreditē nosacīti lielākās Latvijā strādājošās kredītiestādes, piedāvājot augstas pievienotās vērtības finanšu pakalpojumus. «Protams, alternatīvie banku attīstības virzieni ir vairāki, taču katram no tiem ir

dianas
bizness
HUB

SEMINĀRS | 15.11.2019

GDPR – KAS JĀZINA
UZŅĒMUMIEM

TINTO FILMNOIR

www.dbhub.lv/pasakumi

Ir jautājumi par to, kādas bankas būs pēc vairākiem gadiem, ar ko tās nodarbosies, jo izvēles iespēju klāsts ir salīdzinoši plašs,

GUNDARS BĒRZIŅŠ,

LU BIZNESĀ, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTES DEKĀNS.

Ir svarīgi ne tikai vērtēt, kādi ir šīs finanšu sektora transformācijas blakusefekti uz biznesu, iedzīvotājiem, bet arī pamēģināt palūkoties 5–10 gadus tālā nākotnē, jo IKT turpinās attīstīties, tas turpinās mainīt gan pakalpojumu un produktu pieprasījumu, gan piedāvājumu klāstu,

ANDRIS NĀTRIŅŠ,

BANKU AUGSTSKOLAS PROREKTORS.

savs biznesa modelis, savas iespējas un, protams, riski,» tā G. Bērziņš.

Konfiskācijas ēna

Bijušais Satversmes tiesas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris atzīst, ka pēdējā laikā bankas, kuru mērķis ir apkalpot klientus, kļūst par valsts institūciju, kuras pienākums ir monitorēt darījumus, klientu finanses, vērtējot tās caur noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas prizmu. «Šodien jau šo valsts funkciju izpildē ir uzlikta teju vai jebkuram subjektam – juristiem,

grāmatvežiem, notāriem, nekustamo īpašumu makleriem,» piemetina G. Kūtris. Viņš norāda, ka pašlaik minēto jautājumu kontekstā tiek locīta kriminālprocesā paredzētā mantas konfiskācijas tēma. «Redzot to, kas notiek praksē, jāsecina, ka ir būtiskas problēmas, jo likumā iestrādātā nodaļa, kas 14 gadus darbojās, pašlaik tiek pārvērsta citā virzienā,» norāda G. Kūtris. Viņš atzīst, ka īpašuma konfiskācijas tēma ir saistīta ar cilvēka tiesībām uz īpašumu. Starptautiskie eksperti iesaka šo konfiskāciju pārcelt no krimināltiesiskās uz civiltiesisko sadaļu.

«Otrs būtisks komponents ir nevainīguma prezumpcija, un, ja parlaments nobalsos par normu, kura saka, ka apsūdzētajam pašam jāpierāda līdzekļu izcelsmes legalitāte, tad tas ir uzskatāms par būtisku nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu, ieskaitot 2016. gadā izdoto ES direktīvu – personai ir tiesības klusēt,» analizē G. Kūtris. Viņš uzsver, ka konferencē vērtēs tiešo šo aspektu.

Bez dialoga neiztikt

Aktuāls jautājums ir par to, vai šādos apstākļos vispār izsniegs kredītus.

G. Bērziņš norāda, ka pašlaik jau ir dažādi instrumenti, kas būtībā spiež bankas izsniegt kredītus, – negatīvās kredītprocentu likmes Eiropas Centrālajā bankā. «Iespējams, ka nav tālu tas brīdis, kad par naudas atlikumu kontā būs jāmaksā ikvienam – ne tikai biznesam, bet arī jebkurai fiziskajai personai,» tā G. Bērziņš. A. Nātriņš gan piemetina, ka iecerētās aktivitātes un papildus augstāku prasību izvirzīšana nedrīkst paralizēt bankas. «Vai ar šādiem papildu nosacījumiem un riska mazināšanas prasībām var nodrošināt banku pelnītspēju?» jautā A. Nātriņš. Viņaprāt, uzdevums izsargāties no jebkādiem riskiem noved pie paralīzes, jo biznesā darījumi, kuriem nav riska, neeksistē.

«Uz risku izvērtējumu balstīta pieeja ir šodienas realitāte, kas ļauj novērtēt gan risku varbūtību, gan arī ietekmi, tāpat arī izaicināt un līdz ar to pilnvērtīgāk komunicēt ar tiem, kuriem ir svarīgi pārliecināties par risku vadības kvalitāti. Šobrīd arvien lielāku ietekmi iegūst anglosakšu pieeja tiesībās, uzraudzībā, un, ja riska dialogs nenotiek paralēli pat vairākos līmeņos, tad sekas var būt ļoti nepatīkamas,» tā A. Nātriņš. Savukārt G. Bērziņš norāda, ka dialoga un izpratnes trūkums var novest līdz tam, kad Latvijas uzņēmumiem konti arvien biežāk būs ārvalstu bankās. Banku augstskolas prorektors uzskata, ka Latvijā var būt nepieciešams intervences mehānisms, lai apstākļos, kad ir sakāpinātas bažas par uzņēmumu maksājumiem (pārskaitījumiem) un bankas, baidoties no soda sankcijām, neuzņemas praktiski nekādu risku, uzņēmumu konti vienkārši netiek slēgti un uzņēmējiem būtu alternatīva.

«Te ir vieta dažādu jomu zinātnieku un praktiķu analīzei ne tikai par to, kā ir pašlaik, bet arī, kā tas varētu būt nākotnē, it īpaši, ja ir izvēles iespējas, pa kuru ceļu iet tālāk,» tā R. Balodis. G. Bērziņš piemetina, ka ir mainījies paradigmas, jo agrāk bankas tika uzskatītas kā slēgtas un informāciju aizsargājošas struktūras, bet tagad tā vairs nav.

Māris Ķirsons

VIEDOKLIS Izaicinājumu netrūkst

Ieva Tetere, SEB bankas valdes priekšsēdētāja:

Finanšu industrija ir viena no tām, kur pārmaiņas un pielāgošanās notiek nemitīgi. Tas ir nodrošinājis, ka Latvijas sabiedrība un uzņēmumi saņem labus un modernus finanšu pakalpojumus ikdienas finanšu vajadzību nodrošināšanai. Latvijas sabiedrība, mūsu klienti turpina sagaidīt labāko servisu, ātrumu un pieejamību, kā arī tehnoloģiju labākos risinājumus, kas ir tieši tas, ko vēlamies piedāvāt arī mēs. Šajā brīdī vēlos uzsvērt, ka mūsu vēlmes arī ir mūsu lielākais izaicinājums. Vēlmes par izaicinājumu kļūst brīdī, kad finanšu sektoram kā servisa cienītājam ir uzdevums veikt citu, valstiski svarīgu uzdevumu – nepieļaut nelikumīgu darbību un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas mēģinājumu veikšanu caur bankām. Lai šīs prasības ieviestu, bankām ir un būs virkne pienākumu un uzdevumu, kas, klientuprāt, ietekmē servisu un ērtības. Pie izaicinājumiem noteikti jāmin arī tas, ka esam laika nogrieznī, kad no nepieciešamības pēc skaidras naudas darījumiem ikdienā līdz pilnīgai digitalizācijai finanšu pakalpojumu izmantošanā mūs šķir viena paudze. Apkārtesošā infrastruktūra attīstās virzienā, kur valsts un pašvaldību uzņēmumi soli pa solim attīsta pakalpojumus, kas saņemami mums ērtā laikā un vietā, mazinot fizisku atkarību no pakalpojumu sniedzēja vietas un darba laika. Tā ir milzīga pārmaiņa, kas noteiktai sabiedrības daļai liek būtiski mainīt ieradumus un pielāgoties jaunajam. Dažādās digitālās prasmes ir aspekts, kas bankām liek domāt gan par prasīgajiem digitālajā vidē, tai pat laikā rūpēties par tiem, kas finanšu pakalpojumu saņemšanu joprojām vēlas veikt filiāles telpās. Mēs, SEB banka, turpināsim rūpēties par dažādām klientu vajadzībām, bet būsīm ar skatu nākotnē, kurā virkne lietu ir paveicama attālināti – gan darījumu veikšana, gan sarunas ar banku situāciju risināšanas nolūkos, bet pie sarežģītākiem darījumiem un konsultācijām mēs būsīm satiekami klātienē. Tas, kas mums jāiemācās, – nepazaudēt laiku un rūpes par klientiem ļoti komplicētajā uzraudzības prasību rāmī.

KĀ PLĀNOT UN KOMUNICĒT PĀRMAIŅAS, lai darbinieki tās atbalstītu?

- Pārmaiņu vadības procesa karte
- Pārmaiņu veidi
- Pretošanās formas
- Ietekmes pušu analīze
- Būtiskākie vēstījumi pārmaiņās

+ IETEIKUMI NO PIEREDZES

www.dbhub.lv/rokasgramatas

Sadarbībā ar

Ieva Zaumane Systemic Change
PĀRMAIŅAS. KOMANDA. KULTŪRA. KOMUNIKĀCIJA.